

## ПОПЕРЕДЖЕННЯ ВЧИНЕННЯ ОКРЕМИХ ВИДІВ ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ПРАВОСУДДЯ СЛУЖБОВИМИ ОСОБАМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

Воронцов А. В.

Статтю присвячено проблемам неухильного дотримання законодавства службовими особами досудового розслідування під час здійснення правосуддя, що набуває на сьогодні великого значення. Реальний стан на місцях та аналіз статистичних даних свідчить про те, що в органах і підрозділах внутрішніх справ мають місце випадки ігнорування вимог керівництва щодо дотримання дисципліни та законності особовим складом, у зв'язку з чим продовжують існувати непоодинокі випадки вчинення працівниками міліції злочинів і, як наслідок, притягнення до кримінальної відповідальності.

Неправомірною поведінкою працівників міліції (службових осіб досудового розслідування) не тільки викликає негативний суспільний резонанс, але й підриває засади правової держави, перешкоджає побудові громадянського суспільства, реалізації принципу рівності всіх перед законом, спростовує зацікавленість населення в підтриманні правопорядку, мотивацію поваги до закону.

Слід також зазначити, що дослідженню вчинення злочинів службовими особами під час здійснення правосуддя до останнього часу недостатньо приділялось уваги. Більш того, ця проблема приховувалася від дослідників, а її масштаби занижувалися. Це негативно впливає на ефективність попередження таким злочинним проявам.

**Ключові слова:** попередження, профілактика, працівники міліції, дотримання чинного законодавства, суб'єкти та об'єкти, рівні профілактичних заходів.

Статья посвящена проблемам неукоснительного соблюдения законодательства должностными лицами досудебного расследования при осуществлении правосудия, что приобретает сегодня большое значение. Реальное положение на местах и анализ статистических данных свидетельствует о том, что в органах и подразделениях внутренних дел имеют место случаи игнорирования требований руководства по соблюдению дисциплины и законности личным составом, в связи с чем случаются отдельные случаи совершения сотрудниками милиции преступлений и, как следствие, привлечение к уголовной ответственности.

Неправомерное поведение работников милиции (должностных лиц досудебного расследования) не только вызывает негативный общественный резонанс, но и подрывает основы правового государства, препятствует построению гражданского общества, реализации принципа равенства всех перед законом, заинтересованности населения в поддержании правопорядка, мотивации уважения к закону.

Следует также отметить, что исследованию совершения преступлений должностными лицами при осуществлении правосудия до последнего времени недостаточно уделялось внимания. Более того, эта проблема скрывалась от исследователей, а ее масштабы занижались. Это негативно влияет на эффективность предупреждения таких преступных проявлений.

**Ключевые слова:** предупреждение, профилактика, работники милиции, соблюдение действующего законодательства, субъекты и объекты, уровни профилактических мероприятий.

This article is devoted to the problems of strict compliance with the law officers during the preliminary investigation of justice, which is of great importance today. The real state of the field and analysis of statistical data suggests that agencies and departments of the Interior have been cases of ignoring the requirements of the Ministry regarding discipline and law personnel, and therefore continue to be numerous instances of committing crimes and police, as a result, criminal prosecution.

Misconduct of police officers (officer's pretrial investigation) not only causes negative publicity, but also undermines the principles of the rule of law, prevents the building of civil society, of the principle of equality before the law, the interest in maintaining public order, the motivation of respect for the law.

It should also be noted that the investigation of the commission of crimes by officials in the administration of justice, until recently, been given sufficient attention. Moreover, the problem is concealed from the investigators, and its magnitude decreased. This negatively affects the efficiency of prevention of such criminal acts.

**Keywords:** prevention, police officers, compliance with applicable law, subject and object, the level of preventive measures.

Розглядаючи питання щодо заходів попередження (профілактики) вчинення окремих видів злочинів проти правосуддя службовими особами досудового розслідування, до яких належать: завідомо незаконні затримання, привід, домашній арешт або тримання під вартою (ст. 371 КК); притягнення завідомо невинного до кримінальної відповідальності (ст. 372 КК); примушування давати показання (ст. 373 КК), слід акцентувати увагу на тому факті, що після розбудови держави й до теперішнього часу науковцями-кримінологами, на жаль, у недостатньому обсязі приділяється увага їх розробленості. Завдяки розмаїтості цих злочинів і детермінантів, попереджувальні заходи мають досить різноманітний і специфічний характер. Їх можна й слід розділити залежно від змісту, спрямованості, характеру та інших ознак. Також виділяють різні форми та методи кримінологічного впливу, що носять комплексний характер. При цьому зберігають своє значення класифікації, які розроблені стосовно всієї системи, складовою частиною якої є кримінологічна профілактика. Підставою для класифікації є: суб'єкти та об'єкти; її завдання; форми та методи; ступінь правового регулювання (забезпечення) такої діяльності.

Попередження вчинення таких злочинів здійснюється на підставі всього комплексу загально-соціальних і спеціально-кримінологічних заходів. На загально-соціальному рівні, безумовно, початкове значення мають

## Протидія злочинності: проблеми практики та науково-методичне забезпечення

комплексні державні заходи, які спрямовані на усунення, нейтралізацію, блокування чи обмеження сфери та сили дії головних, насамперед економічних, криміногенних факторів, оскільки “успішно боротися зі злочинністю можна лише тоді, коли існують стійкі економічні та соціально-політичні відносини” [5, 14; 6, 225-228].

З переходом України до ринкових відносин постає питання про розробку низки економічних та організаційно-управлінських заходів щодо заохочення державою сумлінної, цілеспрямованої та чесної праці як основного джерела життєвих благ разом з установленням режиму максимального протистояння одержанню надприбутків протиправними способами. Вагоме попереджувальне значення має усунення суттєвої розбіжності в рівні матеріального забезпечення громадян і життєвими потребами. На думку академіка В.М. Кудрявцева, необхідно соціальними й економічними засобами зближати потреби й інтереси людей з їхніми реальними можливостями, відчиняти всі можливі шляхи для законного задоволення цих потреб та інтересів, сприяти правомірному досягненню життєвих цілей [2; 7, 197].

У цьому зв'язку пріоритетними в попередженні мають бути заходи з покращення їх добробуту, створення сприятливих умов для відпочинку, службового росту, реального забезпечення соціального захисту тощо. Грошове утримання особового складу відповідних органів має бути доведено до рівня, що забезпечує надійний антикорупційний імунітет. Необхідні на це кошти окупляться усуненням матеріальної та моральної шкоди, яка завдається вчиненням ними таких злочинів.

Складовою частиною щодо попередження вчиненню окремих видів злочинів проти правосуддя службовими особами досудового розслідування є заходи, які спрямовані на усунення чи нейтралізацію криміногенних факторів, що сприяють неправомірному одержанню прибутків та інших життєвих благ. З метою припинення масових зловживань слід і надалі забезпечувати жорсткий та постійний контроль за всіма джерелами доходів і витрат підлеглих [15]. Ефективними в цьому плані можуть бути наступні заходи:

забезпечення реального контролю за доходами й витратами службових осіб, який передбачає обов'язкове декларування фінансових джерел при придбанні будь-якого майна, земельних ділянок, посилення відповідальності за ненадання декларацій, ухилення від оподаткування та будь-яких інших способів приховування фактично одержаних прибутків;

обмеження наявного грошового обігу, що створює сприятливі умови для численних зловживань; проведення всіх великих платежів через банки.

Вагоме попереджувальне значення має також удосконалення відповідної правової бази, яка б відповідала сьогоденню. Передусім, це чітке законодавче закріплення прав, обов'язків, функцій і повноважень кожного працівника, а також процедур їх реалізації. По-друге, це вдосконалення чіткого механізму правового захисту досудового розслідування, під яким слід розуміти встановлення гарантій охорони їхнього життя, здоров'я, честі, гідності, майна та членів їх сімей. Такий захист має здійснюватися кримінальним, адміністративним, трудовим і цивільним законодавством [6, 225-226].

Відомо, що діяльність державних службовців одержала законодавче врегулювання. Однак, незважаючи на свою назву, Закон України “Про державну службу” [13] врегулював далеко не всі її види, а лише службу чи-

новників державного апарату. Що стосується служби в органах міліції, то цей Закон поширює свою дію тільки на питань, не врегульовані іншими актами законодавства. Тобто виходить, що служба в міліції ніби й не є державною. Така недосконалість законодавства вже призвела до погіршення соціального й правового захисту працівників міліції порівняно з державними службовцями. А соціальний захист працівників міліції має досить важливе значення для попередження злочинних проявів.

Неабияке значення також має забезпечення безпеки життєдіяльності зазначених працівників міліції, що означає створення безпечних умов виконання ними службових обов'язків. Зрозуміло, що слідчий та інші працівники міліції перебувають в умовах постійного ризику, який негативно позначається на їхньому психічному здоров'ї. Тому одним із головних засобів попередження є зведення цього ризику до мінімуму (усунення чи нейтралізація).

В усіх цивілізованих країнах робота поліцейського визнана професією підвищеного ризику, яка потребує підвищеного правового й соціального захисту. Ця проблема особливо актуальна для України. Про це свідчать факти тиску кримінальних структур на працівників міліції, спроби помститися їхнім близьким і рідним. У хід ідуть підкуп, компрометація, погрози, переслідування й навіть фізичне знищення тощо. Тому вкрай необхідно конкретизувати заходи особистої безпеки працівників міліції, які викладені в ч. 5 ст. 21 Закону України “Про міліцію”.

До того ж негативні процеси в соціальній сфері, зокрема зростання розшарування населення за рівнем доходів, злидений стан більшості, серед якої опинилися й майже всі структури ОВС, призводять до їх пасивності й до вчинення не тільки службових злочинів, а також злочинів під час здійснення правосуддя. Незважаючи на труднощі, які існують у фінансовому забезпеченні органів внутрішніх справ, вкрай необхідно створити належний соціальний захист працівників. Інакше кажучи, комплекс пільг або “відповідної” заробітної платні для них, а також, крім цього, комплекс пільг для членів їх сімей має не тільки компенсувати важкі умови праці, а й ті правові обмеження, що закріплені в законі, довести до рівня загального балансу прав і обов'язків, які мають інші категорії працівників [8, 17-19].

Не менш важливим для попередження зазначеної категорії злочинів є належне матеріально-технічне забезпечення самих органів досудового розслідування та міліції загалом (цього питання торкаються майже на всіх розширених колегіях МВС України). Не є таємницею, що на сьогодні злочинці досить часто мають на утриманні штат адвокатів, озброєні й оснащені технікою набагато краще, ніж працівники органів внутрішніх справ, і боротися з ними - те саме, що, образно кажучи, големи руками воювати з вітряками. Адже давно відомо, що дешева міліція складає дуже дорогу вартість для суспільства [9, 17].

Найважливішим напрямом докладання зусиль у цій сфері є кардинальний перегляд існуючої системи контролю та оцінки ефективності роботи міліції. Основними суб'єктами цього контролю є органи державної влади або вищі міліцейські підрозділи. Незважаючи на проголошену ще в радянські часи тезу про народний характер міліції, народ фактично ніколи не брав участі в контролі за її роботою. Проте в юридичній літературі та законодавстві використовується термін “громадський контроль”, але в наш час діяльність громадян по

виявленню правопорушень навряд чи можна назвати контролем. Громадськість не має права й застосовувати до винних будь-яких санкцій.

Криміногенне значення має і сам підхід до оцінки роботи міліції з використанням багатьох показників державної та відомчої статистичної звітності. Такий підхід явно неефективний. По-перше, тому що кримінально-правова статистика ніколи не може бути точним інструментом виміру реального стану законності й неминуче призводить до помилок в оцінках і прогнозах. По-друге, рівень злочинності в суспільстві залежить від стану самого суспільства. Пов'язувати з динамікою злочинності та її темпом оцінку роботи міліції означає свідомо породжувати феномен, відомий у психології як "поведінка, орієнтована на контроль". Суть його полягає в тому, що людина робить тільки те, що контролюється, і протидіє спробам вимірювання своєї роботи, "намагається зафіксувати виміри на рівні, який підлягає винагороді" [10, 532; 6, 223-224].

До того ж історія пам'ятає, як радянська влада визнала злочинність явищем, несумісним із соціалістичним способом життя. "Ідея ліквідації злочинності в історично короткі терміни, сформульована спочатку як політичне гасло, поступово трансформувалася в політичні критерії оцінки ефективності діяльності органів внутрішніх справ", - пише з цього приводу Ю.Є. Аврутін [1]. Звідси ескалація правових норм, природний пошук причин їхньої неефективності, що легше всього виявити в різного роду суб'єктивних чинників: недостатня наполегливість правоохоронних органів у реалізації законодавства й кримінально-правової політики загалом, невміння окремих керівників організувати роботу тощо. Вжиті при цьому державною заходи знову ж таки були спрямовані проти конкретних людей - службових осіб системи карної юстиції, зокрема органів внутрішніх справ: дисциплінарні стягнення, звільнення з посади тощо. Природна й реакція таких службових осіб: об'єктивно не маючи можливості забезпечити необхідну ефективність реалізації законодавчих норм і різного роду директивних розпоряджень, вони йдуть на фальсифікацію результатів роботи очолюваних підрозділів. Унаслідок діяльності органів внутрішніх справ стає все більш ефемерною, мнимою, що не забезпечує правовий порядок.

Результати вивчення вироків судів свідчать про те, що вчинення особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ злочинів обумовлено, насамперед, їх низькими морально-діловими якостями, відсутністю належної вимогливості деяких керівників, а також недостатньою організацією виховної роботи, морально-психологічної підготовки та навчання особового складу. Крім того, відсоткоманія, приховування злочинів від обліку, професійна деформація значної частини особового складу нанесли шкоду не тільки власне організації та процесу діяльності органів внутрішніх справ, результативності протидії злочинам і охорони громадського порядку, але і їхньому престижу в очах населення [1, 296-297; 15]. Наведене точно передає негативні наслідки ефективності діяльності правоохоронних органів зі станом злочинності, а також ідеологізації правоохоронної системи та вивід її з-під контролю громадськості. Не дивно, що в останні роки прагнення обґрунтувати необхідність зміни усталених підходів до оцінки роботи міліції стає все сильнішим. Наприклад, Ю.П. Соловей вважає за потрібне відмовитися від кількісних методів оцінки роботи міліції й залишити для цього єдиний критерій - думку

населення [16, 234]. Ю.Є. Аврутін пропонує оцінювати ефективність міліції за допомогою соціальних норм (норм права і моралі), окремо виділяючи такі показники, як законність дій міліції, дотримання загальноприйнятих норм моралі та професійної етики, а також громадська думка [1, 100-103].

Варто сказати, що в США оцінка ефективності роботи поліції відбувається за трьома параметрами: законність у діях поліції, стійкість зв'язку з населенням та належна активність у підтримці порядку, запобіганні й припиненні його порушень. Кожний із цих параметрів знаходиться під жорстким контролем преси. За кожним поліцейським агентством закріплені один або декілька журналістів так званої "кримінальної хроніки". Будь-який факт належної роботи поліції негайно доводиться до відома громадськості. В агентстві окремий співробітник або спеціальна група відповідальна за зв'язок із пресою. Ці співробітники не мають права приховувати від преси будь-які факти роботи поліції, якщо це не зв'язано з конфіденційною інформацією, що стосується розслідування конкретних справ [17, 79-80; 12, 110-144].

Досить активне в контролі за роботою поліції населення. Керівництво поліцейських департаментів розглядає скарги та заяви щодо роботи поліції не як перешкоду в роботі, а дієвий засіб виявлення недбайливих чи некваліфікованих співробітників для вжиття щодо них виховних, освітніх або дисциплінарних заходів. Регулярність зв'язку з населенням - один із найважливіших критеріїв оцінки ефективності роботи офіцера поліції. Цей зв'язок реалізується через зустрічі з населенням для розповіді про роботу поліції (свого роду звіт перед платником податків) або для навчання населення заходам безпеки. Це також бесіди з особами, які допускають різні відхилення у своїй поведінці (схильність до наркотиків, алкоголю, розпусти тощо). За кожним патрульним закріплено певний маршрут чи територія. Протягом зміни він мусить підтримувати зв'язок із населенням, відвідуючи, наприклад, студентські гуртожитки, школи, неблагополучні сім'ї. Рух офіцера на маршруті жорстко контролюється черговою частиною агентства, з якою патрульний підтримує постійний зв'язок, доповідаючи про кожну зміну свого місцезнаходження. Активність у підтриманні правопорядку та припиненні його порушень оцінюється насамперед за кількістю арештів, що проводить патрульний офіцер. За робочу зміну він повинен провести не менше трьох арештів [12, 110-44; 17, 80-81].

Важливим профілактичним засобом є й продумана виховна та психологічна робота в органах внутрішніх справ, яка передусім має бути спрямована на формування в персоналу високих моральних і ділових якостей та культури, відповідального ставлення до виконання службових обов'язків. Відомо, що з навичками правомірної поведінки не народжуються, правова культура формується соціальним середовищем (соціалізацією) [15].

Реформування та перебудова діяльності міліції потребує не тільки реорганізації її структури, але й зміни системи існуючих орієнтацій і ставлення працівників ОВС до своєї службової діяльності. Попередження вчинення злочинів у сфері службової діяльності працівниками досудового розслідування передбачає, крім контролю організації виховної та психологічної роботи, яка має бути спрямована, насамперед, на реалізацію цілісно-орієнтувальних функцій, до яких належать формування професійної свідомості працівників міліції, підвищення рівня їх професійної культури, формування в них право-

вої вихованості й культури, правосвідомості, свідомого ставлення до виконання службових обов'язків, поєднання високого професійного рівня з моральністю й культурою, прагнення до істини, до торжества справедливості, професійної гордості, етики та культури.

Особливого значення при цьому набуває такий аспект виховної роботи, як аксіологічний або ціннісний, завдяки якому відбувається осмислення цінностей людського життя (моральних, естетичних, соціальних тощо). Через нього реалізується вирішення проблем сенсу життя людини, тобто як вона повинна жити, будувати свою долю, до якої мети прагнути.

Через свою професійну діяльність працівник міліції інтегрується в суспільство. Тому загальнолюдські цінності (духовність, гуманність, моральність) повинні домінувати в нього як у прийнятті рішень, пов'язаних із професією, так і в побуті.

Для формування законослухняної поведінки особового складу чимале значення має особистий приклад начальницького складу міліції, який несе персональну відповідальність за стан дисципліни та законності серед підлеглих. При цьому самі вихователі мають бути відповідним чином підготовлені як у духовно-моральному, так і в суто професійному плані для роботи з персоналом. Начальники повинні постійно бути прикладом в додержанні законності й дисципліни, бездоганному виконанні вимог присяги, статутів, наказів і норм моралі, розвивати й підтримувати в підлеглих свідоме ставлення до виконання службових обов'язків, почуття честі й гідності, заохочувати розумну ініціативу, самостійність у службі, суворо карати за недбалість. Особливу увагу вони мають приділяти вивченню індивідуальних якостей підлеглих, додержанню статутних відносин між ними, згуртуванню колективу, своєчасному встановленню мотивів проступків підлеглих та запобіганню їм, створенню обстановки нетерпимого ставлення до порушників моральних, правових і дисциплінарних норм.

Реальний вплив начальника на діяльність підпорядкованих йому працівників базується не тільки на його офіційних повноваженнях, але й на особистому авторитеті. Отже, він має дві складові: формального керівника та неформального лідера. Найоптимальнішим є тип начальника з високим офіційним, професійним та особистим статусом. Вимоги до начальника органів міліції є традиційно високими, незалежно від того, скільки підлеглими він керує - десятками чи тисячами. Кожен керівник міліції - це особистість зі своїм характером, зі своїм баченням проблем, досвідом і знаннями. Але це не виключає необхідності для кожного з них відповідати певним загальним вимогам. Насамперед, це компетентність в охороні правопорядку та боротьбі зі злочинністю, глибоке розуміння особливостей поставлених завдань, вірність присязі, ідейна загартованість і патріотизм.

Доречно також зазначити, що за роки незалежності України МВС видало чимало наказів, якими регулюються питання роботи з працівниками міліції [3; 4; 11; 14; 12, 110-144]. Однак немає жодного нормативного акту, який регулював би ці питання в ОВС загалом. Тому варто підтримати висловлену фахівцями пропозицію про необхідність розробки та прийняття Закону України "Про державну службу в органах внутрішніх справ" [2], в якому мають бути комплексно визначені поняття та особливості державної служби в органах внутрішніх справ, посади і її види, завдання служби, її рівні й стандарти, кваліфікаційні вимоги до посад, правовий статус працівників,

компетенція кадрового апарату, порядок формування кадрового резерву тощо.

Отже, підсумовуючи зазначене, наголосимо: по-перше, пріоритетними в попередженні вчинення окремих злочинів проти правосуддя злочинів службовими особами досудового розслідування мають бути заходи, які спрямовані на покращання системи матеріального й морального заохочення, створення найбільш сприятливих умов для служби і відпочинку, кар'єрного росту, реального забезпечення соціального захисту працівників. По-друге, особливу увагу слід приділити підвищенню рівня культури й професіоналізму особового складу міліції. Виховна робота передусім повинна бути спрямована на формування в працівників міліції високих моральних і ділових якостей, правової культури, відповідального ставлення до виконання своїх службових обов'язків. По-третє, народ України заслуговує на те, щоб мати фахових і морально стійких працівників міліції, які б відповідали найвищим світовим стандартам. Тому необхідно всіма доступними засобами підняти престиж міліцейської служби. Не можна допускати, щоб ті, хто у своїй повсякденній діяльності ризикує життям в ім'я захисту інтересів суспільства й держави, були в правовому й соціальному плані слабко захищеними [12, 110-144].

### Література

1. Аврутин Ю.Е. Эффективность деятельности органов внутренних дел: опыт системного исследования / Ю.Е. Аврутин. - СПб.: СПб университет МВД России, 1998. - 398 с.
2. Бесчастный В. Актуальні питання реформування МВС України / В. Бесчастний // Журнал Віче. - № 2. 11 січня. - Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2379/>.
3. Інструкція про відбір кандидатів на службу в органи внутрішніх справ України: Затверджена наказом МВС України від 31 січня 1996 № 60.
4. Інструкція про порядок формування та організації роботи з резервом кадрів на висунення в органи внутрішніх справ України: Затверджена наказом МВС України від 15 квітня 1994 р. № 223.
5. Карпец И.И. Экономика и преступность / И.И. Карпец // Законность. - 1992. - № 3. - С. 7-18.
6. Криминологія (Особлива частина): навчальний посібник / Кол. авторів: А.Б. Блага, А.А. Васильєв, Л.М. Давиденко та ін.; за заг. ред. О.М. Литвинова; наук. ред. серії О.М. Бандурка. - Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2011. - 347 с.
7. Кудрявцев В.Н. Генезис преступления: Опыт криминол. моделирования: Учеб. пособие для вузов / В.Н. Кудрявцев. - М.: Форум: ИНФРМ-М, 1998. - 215 с.
8. Лапка О. Соціально-правовий захист працівників міліції України / О. Лапка // Право України. - 2000. - № 4. - С. 17-20.
9. Милиция в зеркале общественного мнения: Информационно-аналитические материалы по результатам социологических исследований / Авт. кол.: В.И. Поклад, В.И. Архипов, Э.В. Виленская, Е.А. Гнатенко, А.И. Звягинцев, И.А. Топольскова. - Луганск: РИО ЛАВД, 2002. - 28 с.
10. Hampton D.R., Summer C.E., Weber R.A. Organizational Behavior and the Practice of Management. - Glenview, Ill.: Scott, Foresman, 1973. - 612 p.
11. Настанова по організації професійної підготовки рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ України: Затверджена наказом МВС України від 16

березня 1992 р. № 147.

12. Новаков О.С. Кримінологічна характеристика та профілактика злочинів, які вчинюються працівниками міліції у сфері службової діяльності: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Національна академія внутрішніх справ України. - К., 2003. - С. 110-144.

13. Про державну службу: закон України від 16.12.1993 р. № 3724-XII (3724 - 12) змін. і доп., внес. згідно із Законами України: за станом на 14.10.2014 р. № 1697-VII (1997-18). - [Електронний ресурс]: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

14. Про затвердження Інструкції про порядок проведення атестування особового складу органів внутрішніх справ України: Наказ МВС України. Зареєстрований в Мін'юсті 23.05.2005 за № 559/10839 від 22.03.2005 № 181.

15. Про оголошення вироків судів стосовно колишніх працівників міліції: наказ МВС України від 31.07.2014 р.

№ 75. - К., 2014. - ДСК.

16. Соловей Ю.П. Правовое регулирование деятельности милиции в Российской Федерации / Ю.П. Соловей. - Омск, 1993. - 294 с.

17. Свон Р.Д. Эффективность правоохранительной деятельности и ее кадровое обеспечение в США и России / Р.Д. Свон. - СПб.: СПб. университет МВД России, изд-во Алетейя, 2000. - 288 с.

**Воронцов А.В.,**  
кандидат юридичних наук,  
доцент кафедри кримінального права та  
кримінології факультету підготовки фахівців  
для підрозділів кримінальної міліції  
Одеського державного університету  
внутрішніх справ

Надійшла до редакції: 13.12.2014

УДК 343.346.001.891

## СТАН НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УКРАЇНІ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПРОТИДІЄЮ НЕЗАКОННОМУ ЗАВОЛОДІННЮ АВТОТРАНСПОРТНИМИ ЗАСОБАМИ ОРГАНІЗОВАНИМИ ЗЛОЧИННИМИ УГРУПУВАННЯМИ

**Колб С. О.**

*У статті викладені результати вивчення наукової літератури щодо проблем протидії незаконному заволодінню транспортними засобами, що вчиняється організованими злочинними угрупованнями, а саме зазначені наукові праці, які тією чи іншою мірою мають відношення до змісту вказаних наукових проблем.*

**Ключові слова:** наукові дослідження, незаконне заволодіння автотранспортними засобами, організовані злочинні угруповання.

*В статті изложены результаты изучения научной литературы по проблемам противодействия незаконному завладению транспортными средствами, которое совершается организованными преступными группировками, а именно определены научные труды, которые в той или иной мере имеют отношение к содержанию указанных научных проблем.*

**Ключевые слова:** научные исследования, незаконное завладение транспортными средствами, организованные преступные группировки.

*The article presents the results of a study of the scientific literature on the issue of combating misappropriation of vehicles, committed by organized criminal groups, namely, that the proceedings, which in one way or another are related to the content of these scientific problems.*

**Keywords:** research, misappropriation of vehicles, organized crime groups.

Як свідчить практика, Україна, набувши членства в різних міжнародних організаціях (ООН, Ради Європи, ін.), не повною мірою та на низькому рівні виконує взяті на себе юридичні обов'язки, зокрема й у сфері виконання покарань. А це, у свою чергу, не тільки підриває її авторитет на міжнародній арені, але й поглиблює проблеми, що пов'язані з умовами тримання засуджених в установах виконання покарань (далі - УВП) та протидією організованим злочинним угрупованням в

Україні й збільшує терміни приведення їх до міжнародних стандартів. Виходячи з зазначеного та завдань, що стоять перед Україною в цьому напрямку, обрана тема цієї наукової статті є актуальною та такою, що має теоретико-прикладне значення.

Вивчення наукової літератури засвідчує, що досить активно над вирішенням означеної проблематики працюють наступні науковці: В.А. Бадира, О.В. Беца, І.Г. Богатирьов, В.В. Василевич, А.О. Галай, О.М. Джуца, Т.А. Денисова, С.Ф. Денисов, О.Г. Колб, М.В. Климов, В.І. Кривуша, І.М. Копотун, В.А. Львовчкін, Г.О. Радюк, О.В. Романенко, В.М. Синьов, А.Х. Степанюк, В.М. Трубников, І.С. Яковець, ін. Проте досі чітких відмінностей та об'єднуючих критеріїв, особливо в частині вирішення завдань диференціації та індивідуалізації виконання покарань щодо членів організованих злочинних угруповань з цього приводу не розроблено, що й обумовило вибір теми наукової статті.

Як показали результати вивчення наукової літератури, проблемам протидії незаконному заволодінню транспортними засобами, що вчиняється організованими злочинними угрупованнями, присвячені роботи як вчених кримінально-правового циклу (кримінального, кримінально-процесуального та кримінально-виконавчого права, а також криміналістики) [1, 306-412], так і дослідників у галузі оперативно-розшукової діяльності [2]. Поряд з цим варто зазначити, що в прямій постановці (як об'єкт і предмет цієї наукової розробки) це питання науковцями не вивчалось.

У контексті зазначеного у цій роботі заслуговують на увагу наступні розробки науковців кримінального права: В.А. Мисливого "Злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту (кримінально-правове та криміналістичне дослідження)" (дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.08 - кримінальне право та кримінологія; кримінально-виховне право), в якій серед злочинів, підданих авторському аналізу, зазначений і той, що